

Hanefî Mezhebinde Usûl Kurallarının Fîrûda Uygulanışı: Babertî'nin Darp Yoluyla Ta'zîrin Üst Sınırı Hakkındaki Görüşünün Tahlili

Ramazan Çöklü

 <https://orcid.org/0000-0002-3639-1600> | ramazancoklu55@hotmail.com
Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Öz

Bayburt'lu Ekmeleddin el-Babertî (ö. 786/1384), yazdığı eserlerle kendi yaşadığı döneme damga vuran muhakkik âlimlerdendir. Fıkıhta hocası Kâkî (ö. 749/1348) vasıtasıyla Hanefî mezhebinin kurucu imalarından Ebû Yûsuf'a (ö. 182/798) kadar uzanan bir silsile içinde yer alır. Ömrünün önemli bir kısmını Mısır'da Memlûkler döneminde geçiren Babertî, aralarında Molla Fenârî (ö. 834/1431) ve Seyyid Şerîf el-Cürcânî (ö. 816/1413) gibi yaşadığı dönemde otorite kabul edilen âlimlerin de bulunduğu pek çok talebe yetiştirmiştir. Babertî, başta fıkıh olmak üzere hadis, kelâm ve belâgat gibi çeşitli ilmî disiplinlerde kıymetli eserler telif etmiş çok yönlü bir âlimdir. Onun fıkıh alanında telif ettiği eserlerden biri de Burhâneddin el-Mergînânî'nin (ö. 593/1197) el-Hidâye'sini şerh ettiği el-'Înâye adlı kitabıdır. O, sözü geçen eserinde konuları ayrıntılı bir şekilde ele almasıyla dikkat çekmektedir. Bu konulardan biri de ta'zîrdir. Kısas ve had cezaları dışında verilen ve yöneticinin takdirine bırakılan cezaların genel adı olan ta'zîr, İslâm hukukunda darp, sürgün ve azar gibi çeşitli şekillerde uygulanmaktadır. Literatürde ta'zîr konusu hakkında çeşitli çalışmalar olmakla birlikte meselelerin usul ve fîrû ilişkisi içerisinde ele alındığı bir araştırma tespit edemedik. Dolayısıyla bu boşluğu bir nebze de olsa dolduracak ve günümüz araştırmacılarına örnek teşkil edecek bir araştırma yapmayı hedefledik. Kapsamı sınırlı olan bu sunumda Babertî'nin darp ile ta'zîrin en üst sınırı hakkındaki görüşü Tahrîcû'l-fîrû 'ale'l-usûl yöntemi üzerine, yani usul-fîrû ilişkisi çerçevesinde incelenmiştir. Babertî, bu konuda Hanefî mezhebinin tercih edilen görüşünü benimseyerek darp yoluyla uygulanan ta'zîrde suçluya en çok 39 sopa vurulabileceğini savunmuştur. Onun bu husustaki delili ise "Had cezası dışındaki cezalarda kim sınırı aşarsa o, aşırı gidenlerden sayılır/الْمُعْتَدِينَ فِي غَيْرِ حَدٍّ قَبْلَهُ مِنَ الْمُعْتَدِينَ" hadisidir. Hadiste geçen had cezasıyla hür ve köle haddinden hangisinin kastedildiği ulemâ arasında tartışma konusu olmuştur. Şöyle ki hür kimsenin had cezasının esas alınması halinde suçluya en fazla 79 sopa vurulabilir. Zira Hanefî mezhebine göre hür kimseye had olarak en fazla 80 sopa vurulmaktadır. Suçluya 79 sopa vurulması durumunda ta'zîr cezası tam bir had miktarına ulaşmamış olmaktadır. Kölenin haddine itibar edildiğinde ise en çok 39 sopa vurulabilir. Zira Hanefî mezhebine tam bir had cezasında köleye en fazla 40 sopa vurulabilmektedir. Babertî, hadiste geçen "had" ifadesinin nekre olup umûm ifade ettiğini, dolayısıyla hem hür kimseyi hem de köleyi kapsamına aldığını ileri sürerek darp ile ta'zîrin üst sınırının kölenin haddine göre belirleneceğini savunmuştur. Buna göre Babertî'nin fıkıh

düşüncesinde devlet başkanı suçluya ta'zîr cezası olarak en fazla 39 sopa vurabilir. Bu yaklaşım Hanefî mezhebinin konuyla ilgili görüşüne uygunluk arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler

İslam Hukuku, Fıkıh, İslâm Ceza Hukuku, Had, Ta'zîr, Babertî.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan “Hanefî Mezhebinde Usûl Kurallarının Fûrûda Uygulanışı: Babertî'nin Darp Yoluyla Ta'zîrin Üst Sınırı Hakkındaki Görüşünün Tahlili” adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	10.06.2023
Kabul Tarihi	25.07.2023
Yayın Tarihi	08.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat, Sosyal ve Davranış Bilimleri, Hukuk
Araştırma Alanı	İslam Hukuku
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/318
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	21. Oturum - 30 Ağustos 2023 Çarşamba 15:00 - 16:30
Telif Hakkı	© 2023 Ramazan Çöklü. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Çöklü, Ramazan. “Hanefî Mezhebinde Usûl Kurallarının Fûrûda Uygulanışı: Babertî'nin Darp Yoluyla Ta'zîrin Üst Sınırı Hakkındaki Görüşünün Tahlili”. 3. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 301-304. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

The Application of the Rules of Usûl in Furû' in the Hanafî Madhhab: Analysis of Babertî's Opinion on the Upper Limit of Ta'zîr by Beating

Ramazan Çöklü

 <https://orcid.org/0000-0002-3639-1600> | ramazancoklu55@hotmail.com

Assist. Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Türkiye

Abstract

Ekmal al-Dîn al-Babertî (d. 786/1384) from Bayburt, one of the provinces around Artvin, is one of the muhaqqîq scholars who left his mark on his era with his works. In fiqh, through his teacher al-Qâqî (d. 749/1348), he was part of a lineage extending to Abû Yûsuf (d. 182/798), one of the founders of the Hanafî madhhab. Babertî spent a significant part of his life in Egypt during the Mamluk period and trained many students, including scholars such as Mullâ Fanârî (d. 834/1431) and Sayyid Sharîf al-Jurjânî (d. 816/1413), who were considered authorities in their time. He was a versatile scholar who composed valuable works in various scientific disciplines such as fiqh, hadith, kalâm, and rhetoric. One of his works in the field of fiqh is al-'Ināya, a commentary on al-Hidāya by Burhān al-Dîn al-Mergînānî (d. 593/1197). In the aforementioned work, he draws attention with his detailed treatment of the issues. One of these topics is ta'zîr. Ta'zîr, which is the general name of the punishments other than the punishments of qisas and hadd and left to the discretion of the ruler, is applied in Islamic law in various forms such as beating, exile, and rebuke. In this presentation, which is limited in scope, al-Babertî's opinion on the upper limit of the punishment of beating and ta'zîr is analyzed based on the method of Tahrîj al-furû' 'ala al-usûl, that is, within the framework of the usul-furûl relationship. He adopted the preferred view of the Hanafî madhhab on this issue and argued that the offender could be hit with a maximum of 39 strokes of the cane in ta'zîr by beating. His evidence in this regard is the hadith "Whoever exceeds the limit in punishments other than the hadd punishment is considered one of the extremists/مَنْ بَلَغَ حَدًّا فِي غَيْرِ حَدِّ فَهُوَ مِنَ الْمُعْتَدِينَ". There has been a debate among the scholars as to which of the two punishments, free and slave, is meant by the hadith in hadd punishment. If the hadd punishment of a free person is taken as a basis, the offender can be beaten with a maximum of 79 strokes of the cane. This is because, according to the Hanafî madhhab, the maximum number of strokes that can be inflicted on a free person is 80 strokes. If 79 strokes are given to the offender, the ta'zîr punishment does not reach the full amount of hadd. In the case of a slave, the maximum number of strokes is 39 strokes. This is because, according to the Hanafî school of thought, the maximum number of strokes that can be inflicted on a slave in a full hadd punishment is 40 strokes. Babertî argued that the term "hadd" in the hadith is indefinite and expresses ummûm, and therefore includes both the free person and the slave, and argued that the upper limit of beating and ta'zîr would be determined according to the hadd of a slave. Accordingly, in al-Babertî's fiqh thought, the head of state can strike the offender with a maximum of 39 strokes of the cane as a punishment of ta'zîr. Although there are various studies on the subject of ta'zîr in the literature, we have not been able to identify a study

that deals with the issues in the relationship between usul and furu. Therefore, we aimed to conduct a research that would fill this gap to some extent and set an example for today's researchers. This approach is compatible with the view of the Hanafi school on the subject.

Keywords

Islamic Law, Fiqh, Islamic Criminal Law, Hadd, Ta'zîr, Babertî.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “The Application of the Rules of Usûl in Furû’ in the Hanafî Madhhab: Analysis of Babertî’s Opinion on the Upper Limit of Ta’zîr by Beating” presented at the 3rd Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-06-10
Accepted	2023-07-25
Published	2023-08-08
Category	Art & Humanities, Religion & Theology, Social and Behaviour Sciences, Law
Research Area	Religious Studies, Islamic Law
Conference	:
Title	The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/318
Location & Date	Online - August 26-31, 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 21 - August 30, 2023, Wednesday 15:00 - 16:30
Copyright	© 2023 Ramazan Çöklü. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Çöklü, Ramazan. “The Application of the Rules of Usûl in Furû’ in the Hanafî Madhhab: Analysis of Babertî’s Opinion on the Upper Limit of Ta’zîr by Beating”. <i>The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 301-304. Ankara: Oku Okut Press, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54